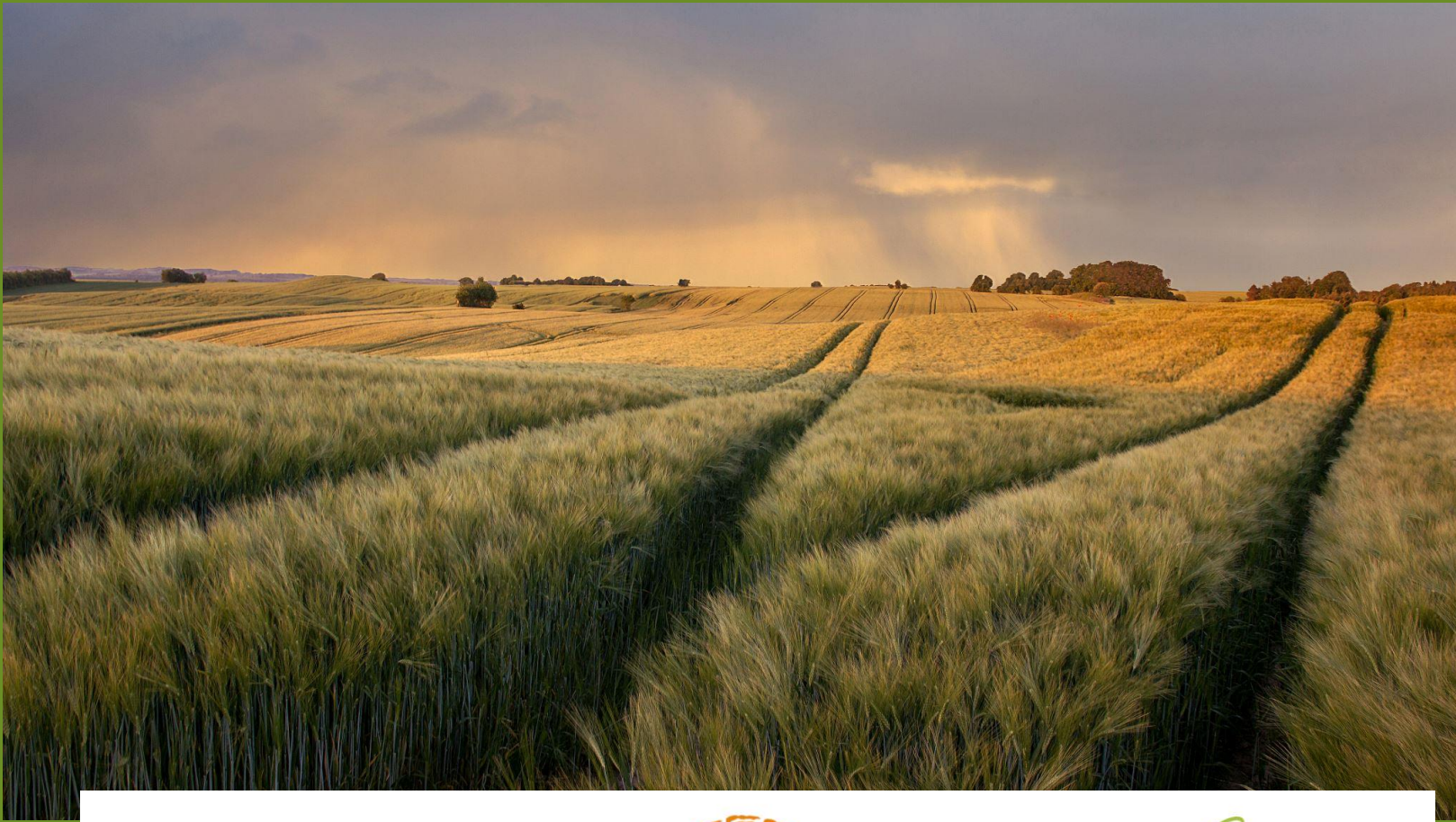

Lumo-hanke esittely

Reetta Salmi 18.2.2021

KUOPIO

Hankkeen tavoitteet:

Parantaa lastensuojelun asiakkaiden osallisuutta

Uudistaa ja parantaa lastensuojelutyötä ja arjen monialaisen verkoston yhteistyötä perus- ja erityispalveluissa

Edistää systemisen toimintamallin levittämistä ja juurruttamista monitoimijaisessa lastensuojelussa

Tervetuloa ryhmään!

- Vahvistathan teams- kutsun osallistumisesi mukaan
- Lähtökohtaisesti ollaan kamerat päällä keskusteluiden/oman puheenvuoron aikana
- Puheenvuorojen pyyntö nosta-käsi toiminnolla
- Tauon jälkeen nosta käsi ylös paikalla olemisen merkiksi

Ryhmän tarkoitus!

- Toimia Keski-Suomen alueen Lumo-hankkeen kehittämisen tukena
- Monialaisen näkemyksen ja asiantuntijuuden turvaaminen kehittämistoimien arvioinnissa
- Toimia linkkinä kuntien ja eri toimijoiden/hankkeen välillä
- Kunta/toimijakohtaisesti mahdollisuus tuoda asioita keskusteluun ja kehittämisen keskiöön – kuntakohtainen kehittäminen

Mistä on kysymys?

- Osa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa 2020-2022 (STM)
- Maanlaajuisesti viisi eri hanketta
- Keski-Suomi, Kuopion kaupunki, Essote ja Siun-sote
- Kaikki Keski-Suomen kunnat ja kuntayhtymät ovat sitoutuneet hankkeen toteuttamiseen
- Keski-Suomen kuntien omarahoitusosuus katetaan kuntien työpanoksena hankkeelle
- Yhteistyö maakunnan lastensuojelun, sivistystoimen, päihde- ja mielenterveyspalveluiden, järjestöjen sekä Tulevaisuuden sote-keskus hankkeen, muiden hankkeiden sekä YTA-alueen VIP-verkoston ja Osaamis- ja tukikeskuskehittämisen (OT) kanssa

Itä- ja Keski-Suomen yhteistyöalue (YTA)

- Etelä-Savo
- Keski-Suomi
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Savo

Mistä kehittämistarve on syntynyt?

- Suuret asiakasmäärät ja
- Työntekijöiden uupuminen, kuormittuminen, vaihtuvuus
- Vakavasti oireilevia lapsia ei pystytä auttamaan riittävän hyvin.
- Eri toimijoiden yhteistyön vahvistamisen tarve
- Työskentelyn alhainen intensiteetti ja ongelmakeskeisyys
- Työntekijöiden kannalta riittämätön tuki ja ohjaus
- Ajautuminen tulipalojen sammutteluun, reagointi liian myöhään

Kuntakysely lastensuojelun tilasta Keski-Suomessa 2019 (Koske)

- Ongelmakohtiksi on nostettu päihde- ja mielenterveyspalveluiden puutteet, puutteellinen yhteistyö, palvelupuutteet sekä pirstaleisuuden hallinta
- Vastaajista 69 % arvioi, että omassa kunnassa on lastensuojelun asiakkaina lapsia, joiden asiakkuus tai tarjotut lastensuojelun tukitoimet johtuvat esimerkiksi erikoissairaanhoidon tai muun erityispalvelun tarpeesta, todellinen palveluntarve olisi lasten- tai nuorisopsykiatrialla, vammaispalveluissa tai molemmissa edellä mainituista
- Kehittämiskohteiksi nousivat monialaisen ja monitoimijaisen työn, monialaisten yhteistyörakenteiden sekä lastensuojelun systeemisen toimintamallin varmistaminen ja kehittäminen

Lastensuojelun erityisosaamisen kannalta tärkeitä

- konsultaatorakenteet (85 %)
- Moniammatillisen ja monitieteisen arvioinnin turvaaminen (77 %).
- Työparityön mahdollistumiselle annettiin paljon arvoa (69 %)
- Selkeimpänä nousi esiin kuntapohjaista laajemman järjestämisen tarve lastensuojelupalveluissa (sijaishuolto, hankinta- ja valvontatyö)
- Sosiaalihuoltolain täytäntöönpanossa merkittäviä puutteita – painopisteen siirtäminen lastensuojelusta SHL:n mukaisiin palveluihin – oikea aikainen arviointi/palvelutarpeen tunnistaminen ja tuki, osaamisen vahvistaminen

Hankkeen tavoitteet:

Parantaa lastensuojelun asiakkaiden osallisuutta

Uudistaa ja parantaa lastensuojelutyötä ja arjen monialaisen verkoston yhteistyötä perus- ja erityispalveluissa

Edistää systemisen toimintamallin levittämistä ja juurruttamista monitoimijaisessa lastensuojelussa

Tavoitteiden toteutuessa

- Tunnistan muiden ammattilaisten roolin ja mahdollisuudet toimia asiakkaan asioissa
- Systeminen ajattelutapa yhdistää kaikkia monialaisen lastensuojelun toimijoita
- Asiakkaiden tarpeisiin vastataan kokonaisvaltaisesti, yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa- osallisuus

Systeminen toimintamalli lyhyesti

- Tapa organisoida lastensuojelu suhdeperustaiseksi tiimityöksi, jossa hyödynnetään systeemisen ajattelun ja perheterapeuttisia työtapoja
- Työskentelyn kohteena lapsen ja perheen ja elinympäristön vuorovaikutussuhteet, joihin kuuluu myös lastensuojelu ja muut palvelut, joiden piirissä perhe on
- Sitoutuminen moninäkökulmaiseen työskentelyyn, ei vain yksilön oireisiin
- Perheen tilannetta käsitellään siis kokonaisuutena, jossa jokaisella toimijalla – työntekijät mukaan lukien – on oma roolinsa muutosten aikaansaamisessa.
- Systeemisen mallin konkreettisena erityispiirteenä on lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tukena toimiva moniammatillinen tiimi, johon kuuluu yhdestä kolmeen lastensuojelun sosiaalityöntekijää, systeminen perheterapeutti, asiakastyötä ohjaava konsultoiva sosiaalityöntekijä sekä mahdollisia sosiaaliohjaajia tai perhetyöntekijöitä.

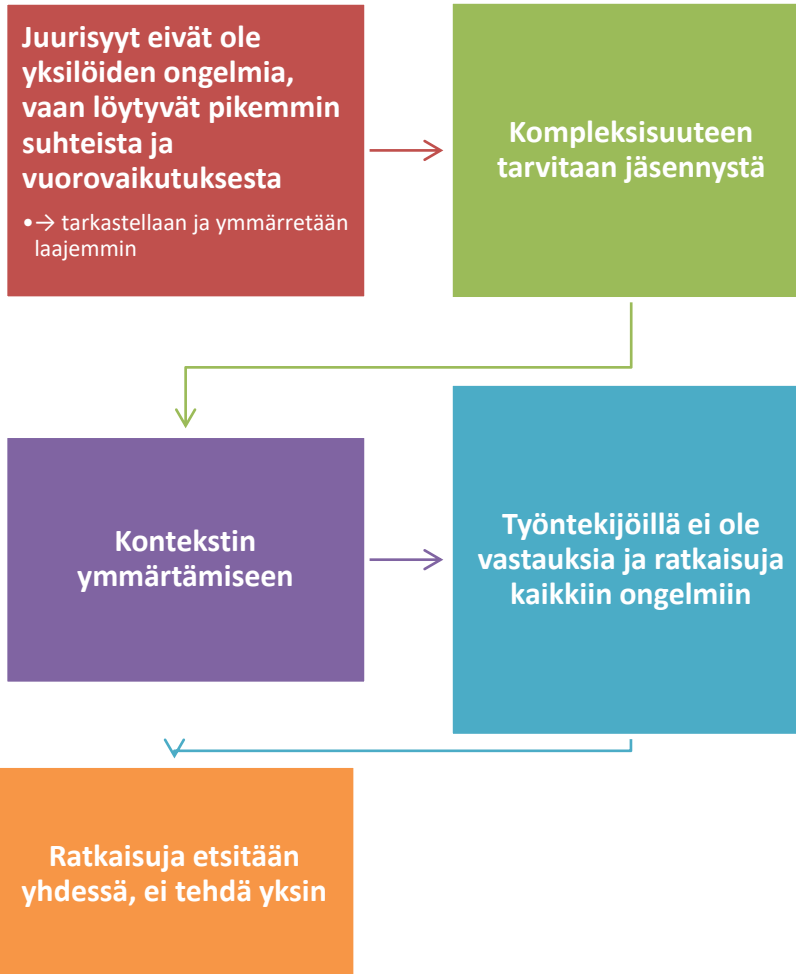
(Aaltio & Isokuorti, 2019b).

Mitä systeemisyys tarkoittaa lasten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä?

= tapa tarkastella ihmistä ja ympäristöä kokonaisvaltaisena systeeminä, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen, unohtamatta yksilöä.

- Systeeminen ajattelu kääntää katseen entistä vahvemmin systeemiin (niihin suhteisiin ja elinolosuhteisiin, joissa ihminen elää)
- Tutkitaan keskinäisiä suhteita ja merkityksiä
- Työn kohteena koko perhe(systeemi), ei yksittäisen ”ongelman hoitaminen”
- Mahdollisuus **pysähtyä yhdessä** tarkastelemaan lapsen ja perheen tilannetta
- Systeemissä voi tapahtua muutos kun vaikutetaan yhteen osaan systeemiä
- Systeemisyys tekee työntekijän tietoisemmaksi siitä, minkä pohjalta itse toimii ---- tunteet
- Jokainen paikallaolija kantaa vastuun osallistumisestaan ja asiantuntijuutensa jakamisesta yhteiseksi hyväksi- laadukkaampi arvio ja yhteinen vastuunotto

MIKSI SYSTEEMISTÄ AJATTELUA JA MONITOIMIJAJAISTA YHTEISTYÖTÄ TARVITAAN?

An iceberg floating in the ocean. The tip of the iceberg is above the water surface, and the much larger base is submerged. The sky is blue with some clouds. The water is dark blue. The background of the slide is a gradient from blue at the top to dark blue at the bottom, with a green wavy line on the right side.

Työntekijälle/tiimille näkyvä
ilmiongelma/riski

Millaiset suhteet avaavat työntekijälle näkymän pinnan alle?

Lapsen ja perheen olosuhteet
ja suhteet joita on ilmiongelman
Taustalla (

SYSTEEMINEN
MUUTOS =

(pieni) ajattelutavan
muutos +

pieni kokeilu toimia
toisin +

toisto +

aika

Miten työntekijästä/tiimistä voi tulla uusi,
muutosta tukeva toimija perheen
systemissä?

Entä mikä työntekijässä voi estää
häntä olemasta systemissä mukana
tavalla, joka edistää muutosta?

Pyritäänkö hallitsemaan ja kontrolloimaan pinnalle näkyvää
ongelmaa/riskiä...VAI uskalletaanko pysähtyä yhdessä tutkimaan,
mitä on pinnan alla – mikä ylläpitää ongelmaa/riskiä?

Systeminen työotteeksi lapsi- ja perhepalveluissa

- Systemisen työotteen kehittäminen ja käyttöönotto lapsi- ja perhepalveluissa
- Verkoston koulutuksissa teemoina lastensuojelu ja systeminen työskentelyote
- Tavoitteena, että systeminen ajattelu läpäisee kaikki lapsi- ja perhepalvelut

Systemisen lastensuojelun koulutusten tilanne Keski-Suomen kuntien lastensuojelussa

- Koulutettu: Jyväskylä, Keuruu, Muurame, Wiitaunioni (Viitasaari & Pihtipudas), Saarikka (Saarijärvi, Kyyjärvi, Kivijärvi, Karstula, Kannonkoski), Laukaa
- Kouluttamatta: Joutsa, Toivakka, Jämsä, Hankasalmi, Petäjävesi, Multia, Uurainen, Konnevesi, Kinnula, Äänekoski ja Luhanka
- Suurimmassa osassa aiemmin koulutetuista kunnista on vähintäänkin täydennyskoulutuksen tarve työntekijöiden suuren vaihtuvuuden vuoksi
- Lastensuojelun yhteistyökumppaneiden koulutustarve oikeastaan kaikissa kunnissa

Keskeiset toimenpiteet osallisuuden edistämiseksi

- Asiakasosallisuuden varmistaminen kehittämistyön kaikissa vaiheissa
- Osallisuuden vahvistaminen käytännön asiakaskohtaamisissa
- Kokemusasiantuntijuus mukana kehittämisessä eri vaiheissa
- Asiakasraatien ja muiden vastaavien osallistavien mallien kehittäminen ja käytännön toteutus lastensuojeluun
- Kokemusasiantuntijuus osaksi lastensuojelutyötä

Keskeiset toimenpiteet monialaisen yhteistyön edistämiseksi

- Monitoimijaisen yhteistyön nykytilan alkukartoitus – kehittämistoimien suuntaaminen kyselyn pohjalta
- Monialaisten arviointi- ja yhteistyömallien mallintaminen, pilotointi, levittäminen ja juurruttaminen
- Strateginen sitouttaminen

Yhteiskehittämistä yhteistoiminta-alueella

- Kehittämisen- ja asiakastyön kokeilut ja niiden kokemusten jakaminen
- Yhteiset työpajat, kehittämispäivät ja -foorumit
- Valmennuksen, koulutuksen ja ohjauksen järjestäminen monialaiseen työskentelyyn lastensuojelulle sekä yhteistyökumppaneille
- Yhteistyö Tulevaisuuden Sote-keskus- ja muiden hankkeiden kanssa
- Jatkuva yhteinen arviointi

LUMOn tähtäimessä pysyvät rakenteet

- Monialaisiin palveluihin luodaan konkreettiset ja pysyvät yhteistyörakenteet ja huolehditaan, että lastensuojelun asiakkaiden palveluprosessit kytkeytyvät niihin
- Luodaan selkeä rakenne ja toimintamallit lastensuojelun hyvien käytäntöjen ja asiantuntijoiden osaamisen (konsultaatiot) jakamiseen Itä- ja Keski-Suomen YTAlla

LUMOn kehittämistyön aikataulut

Talvi 20-21
(11/20-3/2021)

Nykytilan ja toimintaympäristön hahmottaminen

- Monialaisen yhteistyön ja systeemisen toimintamallin alkukartoitukset
- Lastensuojelun kumppanuuskartta
- Lastensuojelun monitoimijaisen arviointi- ja yhteistyömallin prosessikuva
- Olemassa olevat hyvät käytänteet
- Kehittämissyöryhmien ja työrykkösten kokoaminen

Kevät 21
(3/2021 alkaen)

Yhteiskehittäminen

- Osallisuustyöpaja
- Maakunnittaiset monialaisen yhteiskehittämisen työpajat
- Monitoimijaisen arviointi- ja yhteistyömallien täsmentäminen
- Systeemisen työotteen materiaalit
- Arviointi- ja seurantamittarit
- Mallien pilotointisuunnitelmat
- Systeemisen työotteen pilottivalmennus verkostolle

Syysy 21 →

Mallien pilotointi, levittäminen ja juurruttaminen

- Toimintamallien pilotointi ja arviointi
- Konsultaatio-käytänteiden ja -rakenteiden mallintaminen
- Valmennukset henkilöstölle, esimiehille, johdolle, päättäjille ja verkostoille
- Viestintä ja tiedotus toimintamalleista
- Systeemisen työotteen valmennukset ja koordinaatio alueilla

Vuosi 22

Monitoimijaisen systeemisen yhteistyön vieni strategioihin

- Toimintamallien ylläpito
- Valmennukset
- Suunnitelmat ja sopimukset mallien viemisestä strategioihin
- Viestintä ja tiedotus alueen toimijoille ja päättäjille
- Tuki systeemisen mallin käyttöön verkostoyhteistyön viitekehystenä

Miten tästä eteenpäin?

- Millaista toivotte työskentelyn olevan tässä ryhmässä? Millainen työskentely olisi mielekästä?
- Mikä teidän mielestänne on kaikkein tärkein kehittämisen kohta oman työsi näkökulmasta?
- Teidän toiveenne hankkeelle?
- Mitkä 1-3 asiaa teidän arjessanne ovat sellaisia, joiden ratkaisemisen myötä yhteistyö paranisi tai auttaisi minua niin, että pystyn tekemään oman työni hyvin?

Lastensuojeluasiakkuudessa olevan lapsen ja hänen perheen kanssa tehtävä monialainen yhteistyö

Visio

Millaista olisi hyvä ja toimiva yhteistyö lapsen ja perheen monialaisessa verkostossa 5 vuoden päästä?

Miten turvaamme yhdessä lapsen ja perheen hyvinvoinnin?

Esteet/ haasteet

Mitkä estää visiota toteutumasta?

Mistä olemme huolissamme?

Tuki

Ketkä/mikä tukee saavuttamaan vision?

Mikä toimii hyvin?

Suunnitelma

Asteikolla 1-10 millaista yhteistyömme on?

Mihin tarvitaan muutosta?

Miten tukea voi vahvistaa esteiden voittamiseksi, jotta yhteistyö lapsen ja perheen kanssa toimii sujuvasti?

Seuraavat tapaamiset:

- Ke 5.5.2021 klo 13.30-15.00
- Ke 8.9 klo 13.30.-15.00
- Ke 10.11 klo 13.30.-15.00

Varaa kalenteriisi
LUMO-hankkeen

Kick off-päivä

• 14.4.2021 •